

PATENTBESVÄRSRÄTTENS DOM

meddelad i Stockholm den 21 mars 2011

Klagande

BO

Ombud: Berglunds Patentbyrå AB

Aspebråten, 590 55 Sturefors

SAKEN

Patent på ”Distans för husbyggnad”

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Patent- och registreringsverkets (PRV) beslut den 10 september 2008
angående patentansökan nr 0501099-6, se bilaga 1

DOMSLUT

Patentbesvärslätten avslår överklagandet.

LC

Postadress	Besöksadress	Telefon	Fax	Org.nr
Box 24160	Karlavägen 108	08-783 38 50	08-783 76 37	202100-3971
104 51 Stockholm				

REDOGÖRELSE FÖR SAKEN OCH FRAMSTÄLLDA YRKANDEN

BO ansökte den 17 maj 2005 om patent på ”Distans för husbyggnad”. PRV fann att uppfinningen enligt patentkraven 1, 5 och 6, vilka inkom den 23 juni 2008, saknar uppfinningshöjd i förhållande till vad som är känt genom US 4232068 A (D1) och avslog därför, genom det överklagade beslutet, ansökningen.

PRV hänvisade i beslutet även till US 4713922 A (D2).

Uppfinningen

Av grundhandlingsbeskrivningen framgår bl.a. följande om uppfinningens område, tekniska bakgrund och ändamål.

Vid byggande av hus, såväl industriellt som i mindre skala är de toleranser som kan åstadkommas ofta stora i förhållande till det önskade slutresultatet, kanske inte i första hand vad det gäller mått men framför allt vad det gäller vinklar. Exempelvis kan nämnas att fönster med förhållandevis små toleranser måste placeras vågrätt/lodrätt respektive i nivå med varandra för att inte ge ett dåligt intryck. För att korrigera denna brist på noggranna toleranser används distanselement, som mellanlägg för [att] åstadkomma de rätta vinklarna och höjdlägena etc. Snickaren som exempelvis skall montera ett fönster framställer genom att såga och/eller klyva trästycken distanselement med den tjocklek som krävs. Möjligheterna att både mäta tjockleken för ett erforderligt distanselement och att framställa detsamma med rätt mått är emellertid små. Snickaren måste därför i praktiken framställa ett större antal distanselement än vad som egentligen krävs och sedan får han pröva sig fram. Som inses är detta tidsödande och kan för en mindre van snickare eller amatör ta avsevärd tid. I synnerhet när distanselementen framställs genom att man med kniv och hammare klyver ett trästycke till distanselement så blir dessa inte platta och jämna och kan om de utsätts för påkänningar ändra form så att en gjord inlinjering inte längre stämmer efter någon tid. Inriktandet av fönster och dörrar i höjddled med hjälp av distanselement på ovanstående sätt är gammalt men har förblivit tradition inom byggandet, en tradition som dessvärre på ett oönskat sätt kostar pengar respektive tid. Eventuellt kan det vara så att

man inte inser att det ovan beskrivna förfarandet i själva verket är kostsamt trots att man använder spillvirke för att göra distanselementen.

Uppfinningen har till uppgift att förenkla och rationalisera inlinjerandet på fönster, regler, dörrar, kök- och badrumsinredningar et cetera så att detta kan ske snabbare, säkrare och med bättre precision än hitintills.

Yrkanden

BO har vidhållit patentansökan i första hand med oförändrade patentkrav, se nedan, och i andra hand med patentkrav som inkom den 23 februari 2011, se domsbilaga 2.

Uppfinningen definieras i *förstahandsyrkandets* självständiga patentkrav 1, 5 och 6 på följande sätt.

1. Distanselement för användning inom byggnadssektorn, exempelvis för montering av fönster, dörrar, inredning et cetera, *kännetecknad av* att det utgörs av en eller flera platta plastskivor (1) som på ena sidan försetts med en självhäftande beläggning liknande den på tejp, ”post it lappar eller kontaktlim för fastsättning på ett underlag eller en annan plastskivas limfria sida, men också medger isärtagande av plastskivorna (1) igen och distanselementen stannar kvar på avsedd plats under arbetets gång.

5. Förfarande för användning av distanselement i enlighet med krav 1, *kännetecknat av* att plastskivorna sammansätts till staplar eller block genom att en limförsedd sida fästs vid en sida utan lim på en närbelägen plastskiva och att plastskivorna i form av sådana block förvaras och distribueras och att vid användningen avskiljes en kloss av erforderligt antal plastskivor från blocket för applicering på önskat ställe och att finjustering kan ske genom ett tillsättande och/eller avlägsnande av plastskivor.

6. Anordning för framställande av distanselement enligt krav 1, *kännetecknad av* att den utgöres av en stapel av plastskivor som på ena sidan är försedda med ett självhäftande lim, varvid en limsida är vänd mot en närbelägen skivas sida utan lim i stapeln.

Grunder

BO har till grund för respektive yrkande åberopat att uppfinningen har uppfinningshöjd och teknisk effekt, att patentkraven innehåller bestämda uppgifter om vad som söks skyddat och att även övriga patentterbarhetsvillkor är uppfyllda.

Utveckling av talan

BO har till utveckling av sin talan anfört i huvudsak följande.

Vid injustering av olika föremål, såsom i synnerhet fönster och dörr, vågrätt eller lodrätt krävs ofta mellanlägg eller distanselement. Det kan även vara frågan om att placera en rad fönster på samma höjd, vilket liksom lodräthet ger ett bättre visuellt intryck. Detta är tidskrävande och omständligt. Detta kan kompenseras med en extra hand eller två, vilket emellertid har nackdelen att det i princip dubblar kostnaden. Uppfinningen har till uppgift att lösa detta problem.

De två anförda skrifterna avser bägge sätt att rationalisera hanterande av mellanlägg. D2 genom att man först spikar fast en första uppsättning kilar på det som skall passas in, exempelvis ett fönster och när detta lyfts på plats skjuter man in en andra uppsättning kilar. Kilarna kan lätt komma för långt och spänna så att det är svårt att få ut dem, vilket kanske är skälet till att de inte används så flitigt i dag. Dessutom kan man ställa sig tveksam till deras förmåga till kraftavlastning med mindre än att man låser de två kilarna inbördes, vilket normalt är omöjligt.

Mellanlägget enligt D1 underlättar hållandet av en grupp skivor parallellt med varandra och har också ett praktiskt handtag, men som inses måste man hålla paketet ihoppressat hela tiden tills det är fastklämt på plats. Om mellanrummet som skall överbryggas har en vertikal utsträckning är det som inses inte alldeles enkelt ändå att hantera och jämka ett tungt fönster samtidigt med att man håller ett krampaktigt tag i ett successivt anpassat paket av mellanlägg.

I D1 anges i näst sista meningen i beskrivningen: "Distanselementen i stapeln kan vara lätt förbundna med varandra med lim eller

varmprägling (skulle kunna vara fastpressande av en folie med hjälp av värme) eller punktsvetsning vid en periferikant därav så att användaren lätt kan bryta bort ett eller flera distanselement från stapeln, efter behov." Någon antydning om att förbindningen skulle kunna vara någon annanstans än på kanten finns inte och inte heller att det skulle kunna vara ett reversibelt förlopp. Vidare framgår det inte att det skulle röra sig om platta plastskivor/distanselement. Det är till och med så att ett anbringande av ett limskikt på de mot varandra vända ytorna skulle försämra distanselementen i D1 väsentligt. Limmet skulle nämligen i så fall göra det möjligt för två närbelägna distanselement att fixeras förskjutna i sidled (relativt riktningen för spår och åsar) av limgreppet och inte av spåren och åsarna. Det är inte ens säkert att parallellitet åstadkommes utan det sammansatta distanselementet kan bli kilartat. Dessutom kan distanselementet om limmet ger med sig komma att ändra tjocklek genom att spår och åsar glider ihop vid senare kraftpåverkan. Den på detta sätt uppstående osäkerheten vid varje skarv adderas sedan för skarvarna i ett distanspaket och blir högst avsevärd och oacceptabel.

Ingen av de ovannämnda anförda skrifterna pekar i riktning mot någon lösning som ger en tredje hand och i synnerhet inte i riktning mot uppfinningen.

Vid uppfinningen kan i stället för en tredje hand en stapel av distanselement placeras inom bekvämt räckhåll vidhäftad på husets stomme, vägg eller till och med på fönstret så att distanselementen följer med till monteringsstället för fönstret. När fönstret lyfts på plats skall justering ske åtminstone i höjddled och vridningsled, dvs. i praktiken både under och vid sidorna, vilket innebär minst fyra ställen, gärna ett par till. Eftersom justeringen på ett ställe påverkar de andra i varierande grad kan man tvingas montera och ta bort samt ändra tjockleken för mellanläggerna flera gånger. Här är som synes en hjälpsam hand bra som dels håller de minst fyra mellanläggerna fast på plats vid skjutandet och vridandet av fönstret, respektive håller reda på mellanläggerna om de behöver tas bort. I första fallet håller limmet det samlade distanselementet på plats på fönsterramen eller husstommen och i det andra fallet kan limmet hålla fast distanselementet på insidan av fönstret vid platsen för monteringen av mellanlägget. Den tredje handen (limmet) hjälper således även till med att hålla ordning på distanserna.

När de sammansatta distanselementen behöver ändras till sin tjocklek håller limmet fast distanspaketet på exempelvis fönsterkarmens framsida under det att en av användarens händer kan ta loss en eller flera separata brickor genom att trycka på ena sidan av paketet och dra på motsatta kanten. Alternativt kan naturligtvis ytterligare separata distansskivor läggas till. Distanselement som tagits bort kan placeras i beredskap på fönstrets framsida. Såsom framgår av ovanstående är det frågan om inte uppfinningen tillhandahåller mer än en hjälpande hand.

När sedan fönstret [monterats] efter en bråkdel av normal monteringsstid, inte minst för oss amatörer, kan de icke använda separata mellanlägg med en (arbetar-) hand och den hjälpande handen (limmet) samlas till en stapel som kan användas på något annat fönster.

Uppfinningen löser som synes uppgifter som uppfinnarna av de anförda anordningarna inte kommit i närheten av att fundera över. Inte heller ger [de] någon som helst hänvisning om i vilken riktning man skall söka en lösning. Med andra ord, det har krävts uppfinningsarbete för att komma fram till uppfinningen.

Uppfinningen är utan tvivel enkel (liksom de anförda anordningarna) och enkel att förstå och använda, men vad den kan vid en jämförelse.

Övrigt

Muntlig förhandling har hållits i målet.

DOMSKÅL

Uppfinningen enligt *förstahandsyrkandets* patentkrav 1 avser ett distanselement som är lämpligt för användning inom byggnadssektorn. Distanselementet utgörs av en eller flera platta plastskivor som på ena sidan försetts med en "självhäftande beläggning" liknande den på tejp eller post-it-lappar. I patentkravets vidaste form utgörs distanselementet av en enda sådan plastskiva.

Uppgiften att en plastskiva på sin ena sida är försedd med en "självhäftande beläggning" får förstås på så sätt att den är försedd med

ett lim. Vad gäller bestämningen att plastskivorna ska vara ”platta” kan konstateras att enligt de utföringsformer som nämns i grundhandlingarna kan plastskivorna vara försedd med hål och snedfasade kanter. Av detta följer att en ”platt” plastskiva enligt föreliggande patentansökan inte behöver vara helt plan.

I D1 beskrivs ett mellanlägg som i olika sammanhang är lämpligt att använda som distanselement. Mellanlägget är huvudsakligen plant (”substantially planar”), kan vara tillverkat av plast och är på var sida försett med spår och åsar i dess längdled. Beroende på vilken tjocklek som önskas hos ett distanselement kan ett mellanlägg eller flera på varandra staplade mellanlägg användas. Då två eller flera mellanlägg anordnats att tillsammans bilda ett distanselement med önskad tjocklek samverkar mellanläggens spår och åsar så att relativ förskjutning i sidled mellan två intilliggande mellanlägg motverkas. Enligt vad som anges i D1 kan mellanläggen tillhandahållas i form av en stapel (”face-to-face stack”). Mellanläggen i stapeln kan vara svagt förbundna med varandra med hjälp av t.ex. en limkonstruktion (”adhesive means”) anordnad vid en perifer kant hos mellanläggen så att en användare efter behov enkelt kan bryta loss ett eller flera mellanlägg.

Distanselementet enligt patentkrav 1 skiljer sig från det genom D1 kända mellanlägget därigenom att det på sin ena sida är försett med ett lim liknande det på tejp eller post-it-lappar.

Fackmannen får med utgångspunkt i D1 och med hänsyn till vad som anges i patentansökans beskrivning anses vara ställd inför problemet att åstadkomma ett distanselement som enkelt kan fästas på och lösgöras från en yta ett antal gånger.

Till fackmannens allmänna kunskaper får anses höra kännedom om de vanligaste sätten att förbinda två föremål. Han känner därvid till bl.a. limning som fästmetod och får även förväntas känna till de på marknaden vanligast förekommande limtyperna. En av dessa vanligt förekommande limtyper är den typ av lim som finns på t.ex. tejp eller post-it-lappar och som medger att tejp eller post-it-lappen kan fästas på och lösgöras från en yta ett antal gånger.

Fackmannen som med utgångspunkt i D1 söker en lösning på det angivna problemet skulle utan vidare inse att det löses genom att förse ena sidan hos det kända mellanlägget med ett sådant på marknaden vanligt förekommande lim vars egenskaper är sådana att den önskade effekten genast erhålls. Han skulle därvid utan vidare inse att de staplingsbara mellanläggen enligt D1, försedda med nämnda vanliga limtyp, kan fästas lösbart till varandra. Vad BO anført om de eventuella nackdelar en sådan modifiering av de kända mellanläggen skulle kunna medföra, till följd av de spår och åsar mellanläggen har, medför inte att fackmannen skulle undgå att överväga en sådan lösning.

Anordningen enligt patentkrav 6 utgörs av en stapel av limförsedda plastskivor och ska lämpa sig för framställning av distanselement enligt patentkrav 1. Som patentkravet får förstås med ledning av beskrivningen avses med anordningen ett förrådsblock (jfr beskrivningen sid. 3 rad 3-5), där plastskivornas limsida är vänd mot en närbelägen skivas limfria sida.

Som redan nämnts kan mellanläggen enligt D1 tillhandahållas i form av en stapel ("face-to-face stack"), vilken får anses motsvara ett förrådsblock. Mellanläggen i stapeln *kan*, men behöver således inte, vara svagt förbundna med varandra med hjälp av t.ex. en limkonstruktion ("adhesive means") vid en perifer kant hos mellanläggen så att en användare efter behov enkelt kan bryta loss ett eller flera mellanlägg.

Så som BO anført framgår det inte av D1 att mellanlägg som hållits ihop av ett sådant förband och brutits loss återigen skulle kunna hållas samman av samma förband. Emellertid framstår det som närliggande för en fackman, av motsvarande skäl som nämnts ovan, att, särskilt i det fall stapeln tillhandahålls utan svag förbindning mellan mellanläggen, förse den ena sidan hos mellanläggen med ett sådant vanligt förekommande lim, som gör att mellanläggen löstagbart och återförbindbart hålls ihop. Att ersätta ett av de i D1 nämnda förbanden med det på marknaden vanligt förekommande limmet i syfte att erhålla en stapel av mellanlägg, som löstagbart och återförbindbart hålls ihop framstår även det som närliggande för fackmannen.

Vad gäller förfarandet enligt patentkrav 5 ska, utöver vad som redan angetts ovan med utgångspunkt i D1, tilläggas att rätten delar PRV:s bedömning att det får anses vara fackmannamässiga åtgärder att förvara och distribuera förrådsblock samt att finjustera en från ett förrådsblock avskild klots genom tillsättande eller avlägsnande av plastskivor.

Uppfinningen enligt *förstahandsyrkandets* självständiga patentkrav 1, 5 och 6 saknar således uppfinningshöjd. Av motsvarande skäl saknar *andrahandsyrkandets* självständiga patentkrav 1, 5 och 6 uppfinningshöjd.

På grund av det anförda kan överklagandet inte bifallas.

Vid denna utgång saknar patentbesvärsträtten anledning att gå in på frågorna om vissa patentkrav enligt förstahandsyrkandet innehåller bestämda uppgifter om vad som söks skyddat och om en viss utföringsform enligt patentkrav 1 har teknisk effekt.

ANVISNING FÖR ÖVERKLAGANDE, se bilaga 3 (Formulär A)

I avgörandet har deltagit patenträttsråden Per Carlson, ordförande, Anders Brinkman, referent, och Håkan Sandh. Enhälligt.